

İSTANBUL BÖLGE PLANLARINDA ÇOCUK DOSTU POLİTİKALAR VE ÇOCUKLARIN KATILIMI

THE STATE OF CHILD-FRIENDLY POLICY FOR ISTANBUL'S CHILDREN

Özlemnur Ataol

Ph.D. Candidate, Architectural Urban Design and Engineering, TU Eindhoven (NL)
o.ataol@tue.nl

Dr. Sukanya Krishnamurthy

Senior Lecturer, Institute of Geography, University of Edinburgh (UK)
Sukanya.Krishnamurthy@ed.ac.uk

2006 yılında 26 bölgesel kalkınma ajansının kurulmasıyla, Türkiye, uluslararası planlama ve politikalar eşliğinde, bölge planlaması konusundaki organizasyonunu ulusal planlara göre şekillendirmektedir. Bu kapsamda İstanbul'un gelişimi, İstanbul Kalkınma Ajansı (ISTKA) tarafından planlanmaktadır. ISTKA, bölgesel ekonomiyi ve sosyal yetkinliği zenginleştirmek için yerel aktörlerin katılımıyla bölgenin iç potansiyelini güçlendirmeyi amaçlayan bir organizasyondur. Ajansın oluşturduğu İstanbul'un bölgesel planlarının, çocuklar da dahil olmak üzere vatandaşların refahının belirleyicisi olması muhtemeldir.

UNICEF (1964)'un tanımladığı gibi çocukların ülkenin gelecekteki kalkınma hedeflerinin ana aktörü olması nedeniyle, kalkınma planlarına çocukların dahil edilmesi önemlidir. Bu doğrultuda UNICEF (1964) tüm ülkeleri çocukların ve gençlerin sorunlarına ve ulusun beklentilerine hitap eden ve tüm toplumdaki destek çağrısı içeren ulusal politikalar üretme çağrısında bulunmaktadır. Aynı zamanda, uluslararası organizasyonlar, çocuklar ve yasal bakıcıları konusunda yerel politika oluşturulmasının, ulusal ve yerel bağları güçlendirerek (UNICEF, 2017b) çocuk dostu şehirler oluşturma açısından kilit eylem olduğunu vurgulanmaktadır (UNICEF, 2012, 2018; UNICEF & CFCI, 2018). İstanbul'un bölgesel planlarının (2010-2013 ve 2014-2023) İstanbul'un tüm vatandaşlarını kapsayıcılık düzeyi, çocuklar ve yasal

Turkey has been articulating its organization of regional planning according to national plans guided by international standards and policies since the identification of 26 regional development agencies back in 2006. Within this scope, the development of the city of Istanbul has been planned by the Istanbul Development Agency (ISTKA) which aims to empower the potential of the region through participation of local actors to enrich its regional growth and economy. The well-being of its citizens including children is embedded within these regional development plans.

UNICEF (1964) identified the importance of including children in development plans as they are the future /main actors /resource to be included in development objectives of a country. Calling on every country to have national policy for children and youth, UNICEF (1964) urges the identification of major challenges for children, initiating and sustaining support from the community for children's needs, and a nation's possible response. In the same direction, international organizations highlight that local policy-making concerning matters of children and their caregivers is one of the key actions needed to create child-focused environments (UNICEF, 2012, 2018; UNICEF & CFCI, 2018) by strengthening the links between national and local pro-

bakıcılarının planlama kararlarına ve karar alma süreçlerine katılımlarını sağlama kararlılıklarıyla belirlenebilir.

2010 – 2013 İstanbul Bölge Planı, Türkiye’de kalkınma ajanslarının kurulmasından sonra hazırlanan ilk planı olmaktadır. Plan, çocuk haklarının gelişim planlarına dahil edilmesine özellikle odaklanmasa da, ulusal kuruluşların çocukların sağlığını ilgilendiren ve özellikle sokaklarda yaşayan çocuklar gibi dezavantajlı gruplara dikkat çeken sonuçları rapor etmektedir. Plan raporunun Sosyal Yapı bölümünde, Türkiye’deki hızlı kentleşme sonucunda oluşan göç, işsizlik, ve aile yapısının bozulmasının çocukları sokaklara ittiğini (ISTKA, 2010) ve bu çocukların daha çok Taksim, Bakırköy, Eminönü, Aksaray, Kadıköy, Üsküdar ve Bostancı çevresinde yoğunlaştıklarını ifade edilmektedir (IBB, 2004). Bölgesel planın vizyonu beş stratejik hedefe ayrılmaktadır ve her stratejik hedefin kendi gelişim yönelimi vardır. Özellikle “Sosyal Gelişim” stratejik hedefi, çocuk ve annenin sağlığı ve sokak çocuklarının rehabilitasyonunu ve onların eğitim sistemine dahil edilmesi hedefi ile sağlık hizmetlerini göreve çağırılmaktadır. UNICEF (2014) çocuk katılımının çocuk odaklı politika yapımında kritik bir rol oynadığını ve Çocuk Konseyleri veya Parlamentoları gibi çocuk katılımını kolaylaştırmak için kurumsallaşmış mekanizmalara ihtiyaç olduğunu bildirmektedir. Doğrudan ana karar alma organıyla bağlantılı olan bu tür alt kuruluşlar, çocuk haklarının uygulanmasında kilit sorumluluğa sahiptir. 2010 – 2013 Planı uluslararası politikalara paralel şekilde katılımcı politika açısından çocukların ve gençlerin yerel karar alma süreçlerine katılımı için Gençlik ve Çocuk Konseyleri oluşturulmaya çalışıldıklarını bildirmektedir. Türkiye’de, Belediye Kanununun 76. Maddesi belediye meclisinin gündeminin, şehir sakinlerinden oluşan kent meclisinin önerilerini dikkate alarak hazırlanmalarını bildirir (UNICEF, 2017a). Çocuk konseyi de Kent Meclislerinden biri olarak sayılmaktadır. Bu doğrultuda, İstanbullu çocuklar belediyelerin metropol ve yerel düzeydeki önceliklerini etkileme gücüne sahiptir. Yasaya göre, ek meclisler kurmak zorunlu değildir (UNICEF, 2017a) ve metropol seviyesi dışında, yerel belediyelerin çoğu henüz çocuk konseyleri bulunmamaktadır.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Çocuk Konseyi 2005 yılında kurulmuştur. Konsey üyeleri, yerel belediyeler tarafından 8-15 yaşları arasında

grammes in urban areas (UNICEF, 2017b).

This awareness and discussion is visible within the regional plans of Istanbul (2010-2013 and 2014-2023) through their commitment to address challenges related to children and their caregivers in urban areas and mechanisms to empower them in decision-making.

2010 – 2013 Istanbul Regional Plan positions the first plan prepared after the constitution of development agencies over Turkey. The 2010 – 2013 vision of the regional plan identifies five strategic domains and each domain has its own developmental directions. Though the plan does not exclusively comment on the inclusion of children’s rights into developments plans, there is evidence from governmental organizations on the health of children and discussions around children living in the streets. Under the section titled Social Structure, children on the streets¹ was linked to rapid urbanization in Turkey and challenges associated with migration, unemployment, deterioration of family structure (ISTKA, 2010). The strategic goal “Social Development” briefly touches on health services to improve the health of child and the mother, and the rehabilitation of street children and their inclusion within the educational system.

Children’s Council of Istanbul Metropolitan Municipality was founded in 2005. Children between the ages of 8 – 15 years who live in Istanbul can be member of the council. The aim of the council as stated in their official website is to improve awareness of the city they live in, develop social responsibility, improve self-confidence, enhance their knowledge in problem solving, encourage citizenship and democratic action through cultural and educational activities.²

2010 – 2013 Development by ISTKA, reports that they have been working on building Youth and Children Councils to empower youth and children in local decision-making in line with international policies. UNICEF (2014) reports that children’s participation plays a critical role in child-focused policy making and there is a need for institutionalized mechanisms to facilitate participation through children’s councils or parliaments. Sub-organiza-

İstanbul'da yaşayan çocuklar arasından seçilmektedir. Çocuk Konseyi'nin amacı, resmî web sitesinde belirtildiği gibi çocukların yaşadıkları şehirde farkındalık kazanmalarına, sosyal duyarlılık ve özgüvenlerini artırmalarına, problem çözme ve vatandaşlık konusundaki bilgilerini geliştirmelerine ve kültürel, eğitimsel ve sportif faaliyetlere katılımları ile geleceğe dair güven duygusu kazanmalarına yardımcı olmaktır.

2014 – 2023 İstanbul Bölge Planı, İstanbul'un ikinci ve günümüzdeki son bölge planı olmakta ve Türkiye'nin bölgesel politika konusundaki yeni görünümünün bir ürünü olarak tanımlanmaktadır. İstanbul için çizilen vizyon "Yaratıcı ve Özgür İnsanlarıyla, Yenilikçi ve Kültür Kenti; Özgün İstanbul" olarak adlandırılmakta ve İstanbul'u sadece Türkiye'nin finans başkenti olarak değil aynı zamanda markalaşmanın başkenti olarak tanımlamaktadır. Bu amaçla, İstanbul'un 2014 – 2023 bölgesel planı, daha kapsayıcı, tümevarımsak ve bölgeye özel kalkınma planı olarak bölgenin yerli kalkınma potansiyelini harekete geçiren bir yaklaşımla tasarlanmıştır (ISTKA, 2013). İstanbul'un 2023 vizyonu, 23 öncelik ve 57 stratejiden oluşmakta ve bu öncelikler ve stratejiler 3 ana eksenini kapsamaktadır. Bunlar İstanbul'un ekonomik, sosyal ve mekansal gelişim eksenleridir. Rapora göre plan, İstanbul halkının karar alma süreçlerine kapsamlı bir şekilde dahil edilmesini amaçlamaktadır. Başka bir deyişle plan, özellikle çocukların değil, tüm vatandaşların katkıda bulunabileceğini ve bu planın hazırlık sürecinde ISTKA'nın tüm İstanbul vatandaşlarının katkısına başvurduğunun altını çizmektedir (ISTKA, 2013).

2014 – 2023 İstanbul Bölgesel Planı, çocuk ve gençlerin yararı ile ilgili 57 strateji arasında özel bir strateji oluşturarak dikkat çekmesine rağmen, rapor çocukların ve çocuklu ailelerin politika oluşturulmasına ve şehir yönetimine katılımı açısından incelendiğinde, uluslararası politikalara kıyasla yüzeysel olarak kapsayıcı olduğu söylenebilir. Bununla birlikte, "sosyal entegrasyon" önceliği altındaki çocukların ve çocuklu aileler için üretilen özel strateji, "bilişsel, fiziksel, psikolojik ve sosyal gelişimlerini destekleyerek çocukların ve gençlerin refahını artırmayı" hedeflediği görülmektedir. Plan, kültür, cinsiyet ve yaş açısından yüksek çeşitliliğe ulaşmayı odaklanmaktadır ve

tions (like ISTKA) connected to main/ central decision-making bodies have the key responsibility of the implementation of the rights of children. In Turkey, according to Municipality Law (Article 76), municipal council's agenda should take any proposal made by citizens' assembly into consideration (UNICEF, 2017a). Children's council count as citizens' assembly. If these mechanisms are strengthened, the children of Istanbul can have the power to influence municipal priorities at the local and metropolitan level.

2014 – 2023 Istanbul Regional Plan positions the second developmental plan of Istanbul and defined as a product of Turkey's new outlook for regional policy. Istanbul is identified as not only the financial capital city of Turkey but also of national branding. The vision drawn for Istanbul is titled "Unique Istanbul: City of Innovation and Culture with creative and Free Citizens". For this purpose, 2014 – 2023 regional development plan of Istanbul identifies a more inclusive, bottom-up, tailor made regional development approach that represents a tool to activate local development potential of its region (ISTKA, 2013). The 2023 vision of Istanbul consists 23 priorities and 57 strategies, and these priorities and strategies cover 3 main axes – economic, social and spatial development of Istanbul. According to the report, the plan is designed to include the people of Istanbul extensively in decision-making. Though the plan explicitly mentions that the ISTKA seeks contribution from all citizens of Istanbul, it does not refer to the city's children's participation.

However, one of the 57 strategy's focus on children and youth's well-being. The priority of "social integration" with the aim to "enhance the wellbeing of children and youth by supporting their cognitive, physical, psychological and social development" is shown in the table below. The table directly links to the well-being of children and their families, and tries to address a whole range of UN-CRC (1989) goals. Drawing from international guidelines, the inclusion of children and youth's well-being within its mandate can be

¹ These street children were mostly observed Taksim, Bakırköy, Eminönü, Aksaray, Kadıköy, Üsküdar and Bostancı (IBB, 2004).

² See: <https://cocukmeclisi.ibb.istanbul/>

uygulamada İstanbul'un tüm halkını kapsayan, ulaşım, eğitim ve sosyal çevrede erişilebilirliği arttırmayı planlamaktır. Sonuç olarak, çocukların politika üretimine katılımı açısından bakıldığında raporda çocukların ve çocuklu ailelerin refahına adanan tek strateji, UNCRC (1989)'nin bildirdiği bir dizi çocuk hakkını karşılamaya çalıştığı görülmektedir. 2014 – 2023 İstanbul Bölgesel Planının çocukların ve çocuklu ailelerin refahına adanan özel stratejisi ve hedefleri Tablo 1'de görülebilir.

seen as a positive impetus.

The main focus of the development plan is to diversify and build on the regions cultural and economic strengthens. If this goal's implementation can be linked to inclusive and accessible urbanization, with children at the center of this discourse, the state of Child-Friendly Policy-Making for Istanbul would be that much further along.

Tablo 1: Yaratıcı ve Özgür İnsanlarıyla, Yenilikçi ve Kültür Kenti; Özgün İstanbul"			
Amaç	Öncelik	Strateji	Çocukları Hedef Alan Hedefler
Sosyal Gelişim: Adil Paylaşan, Kapsayıcı ve Öğrenen Toplum	SOSYAL BÜ-TÜNLEŞME	Çocuk ve gençlerin bilişsel, fiziksel, psikolojik, sosyal gelişimleri desteklenerek iyi olma hallerinin artırılması	• Çocuk ve gençlere yönelik strateji oluşturmayı sağlayacak saha çalışmalarının artırılması ve gençlerin sorunlarının tespit edilmesi (Madde 3 -UNCRC, 1989) • Çocuk ve gençlerin kolayca ulaşabilecekleri telefon destek hattı, sosyal hizmet merkezi gibi ara yüz mekanizmaların oluşturulması (Madde 24 & 27 -UNCRC, 1989) • Çocukların ve gençlerin okullaşma oranlarının artırılması (Madde 28 -UNCRC, 1989) • Çocuklar, gençler ve aileleri için etkin rehberlik ve danışmanlık sistemlerinin geliştirilmesi (Madde 27 -UNCRC, 1989) • Çocuk ve gençlerde madde bağımlılığı ve suça sürüklenmenin önlenmesi (Madde 34 -UNCRC, 1989) • Çocuk ve gençlik alanında çalışan kurumların kapasitelerinin artırılması • Başta dezavantajlı bölgelerde yaşayan çocuklar ve gençler olmak üzere çocukların ve gençlerin sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin çeşitlendirilmesi, bu faaliyetlere erişebilecekleri alanların çoğaltılması ve katılımlarının artırılması • Genç, işsizliğin azaltılmasına yönelik gençlerin meslek sahibi olmalarının sağlanması ve kayıt dışı istihdamının önlenmesi • Çocuk istismarının önlenmesi ve istismara uğrayan çocukların rehabilitasyonu ve korunması için bilgilendirmenin, bilinçlendirmenin ve kurumsal kapasite artırımının sağlanması (Madde 17 & 24 & 27 -UNCRC, 1989) • Sokakta yaşayan ya da çalıştırılan çocukların rehabilite edilmesi ve eğitim hayatına dönmelerinin sağlanması (Madde 25 & 26- UNCRC, 1989) • Çocuk ve gençlere teknoloji okuryazarlığı kazandırılması ve zararlı internet kullanımı (istismar vb. mağduriyetler), internet, bilgisayar oyunlarına bağımlılık vb. konularda önleyici çalışmaların yapılması (Madde 36 -UNCRC, 1989)

Kaynak: 2014 – 2023 İstanbul Bölgesel Planı (2013) – UNCRC (1989)'nin maddeleri planın öncelik ve stratejilerinin çocuk haklarına nasıl katkı sağladığının gösterilmesi amacıyla yazarlar tarafından eklenmiştir.

Aim	Priorities	Strategies	Objectives in concern of children
Spatial development: Joyful authentic urban spaces and sustainable environment	SOCIAL INTEGRATION	Enhancing the well-being of children and youth by supporting their cognitive, physical, psychological and social development	• Expanding field work to facilitate developing strategies addressing children and youth and diagnosing the problems of youth (Article 3 - UNCRC, 1989) • Establishing interface mechanisms such as call centres and community centres that children and youth can easily access (Article 24 & 27 - UNCRC, 1989) • Improving the schooling rates of children and youth (Article 28 - UNCRC) • Developing effective guidance and counselling systems for children, youth and families (Article 34 - UNCRC, 1989) • Preventing substance abuse and delinquency among children and youth (Article 34 - UNCRC, 1989) • Boosting the capacity of institutions operating in the field of children and youth • Diversification of social, cultural and sporting activities for children and youth, primarily in disadvantaged regions, and enhancing their accessibility and participation in these activities • Ensuring the prevention of informal employment, and providing youth with professions in or to reduce youth unemployment • Promoting information, awareness raising and institutional capacity building for elimination of child abuse, rehabilitation, and protection of abused children (Article 17 & 24 & 27 - UNCRC, 1989) • Rehabilitation of children living and working on the streets, and bringing them back into the education system (Article 25 & 26 - UNCRC, 1989) • Raising technology literacy among children and youth, and protection from harmful internet use (resulting abuse etc.), and internet addiction etc. (Article 36 - UNCRC 1989) • Promoting family oriented (protective family, adoption, socioeconomic support) service models for children in need of protection and in delinquency (Article 9 & 10 - UNCRC, 1989) • Ensuring that all children in society without gender discrimination, effectively benefit from children's rights according to the convention on the rights of children (Article 2 - UNCRC, 1989)

Source: 2014 – 2023 Istanbul Regional Plan (2013) – the articles from UNCRC (1989) added by the author to show relation of each aim of plan to declared rights of children in CRC.

KAYNAKLAR / REFERENCES

IBB. (2004). Sosyal Doku Projesi Arastirmalari. Istanbul.

ISTKA. (2010). 2010—2013 Istanbul Regional Plan. Retrieved from <https://www.istka.org.tr/media/24723/istanbul-regional-plan-2014-2023.pdf>

ISTKA. (2013). 2014—2023 Istanbul Regional Plan. Retrieved from <https://www.istka.org.tr/media/24723/istanbul-regional-plan-2014-2023.pdf>

UNCRC. (1989). United Nations Convention on the Rights of the Child (UNCRC). Scopus.

UNICEF. (1964, April). Children and Youth in Development Planning—Conclusions of a round-table conference. Presented at the International Conference of Social Work, Athens, Greece, Bellagio, Italy. Retrieved from Scopus.

UNICEF. (2012). The State of the World's Children 2012: Children in an Urban World. New York, NY, USA: United Nations Children's Fund (UNICEF).

UNICEF. (2014). Child Rights Toolkit: Integrating Child Rights in Development Cooperation. New York, NY, USA: UNICEF.

UNICEF. (2017a). Child Participation in Local Governance (p. 33) [Guidance Note]. New York, NY, USA: UNICEF.

UNICEF. (2017b). Strategic note on UNICEF's work for children in urban settings (p. 11) [UNICEF 2018-2021 Strategic Plan]. UNICEF.

UNICEF. (2018). Shaping Urbanization for Children: A Handbook on Child-responsive Urban Planning. New York, NY, USA: UNICEF.

UNICEF, & CFCI. (2018). Child Friendly Cities and Communities Handbook. UNICEF.

Research done for this project can be found under "Supporting Urban Childhoods: Observations on caregiver use of public spaces from Istanbul (TR) and Pune (IN)" and was made possible with funding from the Bernard van Leer foundation (Project no: 222-2018-177).